

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14104-18/121
Ny	

Adressutredningars giltighetstid

Om en underrättelse kommer i retur ska Kronofogden genomföra en adressutredning.

Saknar gäldenären känt hemvist ska utredningen ligga till grund för att inte skicka ut en underrättelse i efterkommande mål under en period om högst fyra månader.

Om en ny giltig adress till gäldenären påträffas, ska gäldenären genast få en underrättelse om de mål som inte tidigare har aviserats.

Detta ställningstagande har remitterats till produktionsavdelningen och rättsavdelningen, som båda har bidragit med värdefulla synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rättschef. I den slutliga handläggningen har även deltagit funktionsansvariga Christina Sundblad, rättsutvecklaren Monica Nilsson och verksjuristen Mathias Westrell, föredragande.

Ulrika Lindén
rättschef

Rättslig promemoria

1 Sammanfattning

Kronofogden ska som huvudregel skicka en underrättelse om ett nytt mål till gäldenären. Syftet med underrättelsen är att gäldenären ska få tid att ta tillvara sina rättigheter och bevaka sina intressen innan utmätning eller avräkning får ske.

Om gäldenären saknar känt hemvist och det efter adressutredning inte har gått att klarlägga var hen uppehåller sig behöver en underrättelse om målet inte skickas.

Underrättelse ska inte skickas ut i efterkommande mål under en period om högst fyra månader från den dag då adressutredningen slutfördes. Detta gäller både för allmänna och enskilda mål.

En adressutredning slutar att gälla när uppgifter om en ny adress kommit till Kronofogdens kännedom.

När Kronofogden får uppgift om gäldenärens adress ska underrättelse om samtliga mål som inte tidigare har aviserats skickas till den nya adressen.

2 Bakgrund, frågeställning och syfte

När ett betalmål registreras i utsökningsdatabasen, skickas som regel en underrättelse till gäldenären. Under den efterföljande så kallade avitiden, i normalfallet 14 dagar, får det inte ske någon utmätning eller avräkning. Inte sällan kommer underrättelser i retur till Kronofogden. Myndigheten ska då utreda om det finns någon annan adress där gäldenären kan nås. Om en ny adress hittas skickas underrättelsen dit och ny avitid börjar löpa.

Nya bestämmelser i kreditupplysningslagen innebär att uppgift om en förpliktelse i ett allmänt mål inte får lämnas ut till kreditupplysningsföretagen förrän avitiden löpt ut.

Frågor har uppstått om vilka krav som ställs på den adressutredning som Kronofogden gör. Kan utredningen läggas till grund för att inte skicka ut en underrättelse i andra allmänna mål och i så fall under hur lång tid? Slutligen berörs frågan om hur mål ska hanteras om en underrättelse inte har skickats ut och en ny adress har påträffats till gäldenären.

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14108-18/121
Ny	

Syftet med detta ställningstagande är att klargöra under vilka förutsättningar Kronofogden kan låta bli att skicka en underrättelse till gäldenären när hen saknar ett känt hemvist (4 kap 12 § andra stycket andra meningen UB).

3 Gällande rätt m.m.

Formkrav för underrättelse till gäldenären m.m.

Innan det sker en utmätning, ska en underrättelse om målet sändas till gäldenären eller lämnas på annat lämpligt sätt. Underrättelsen ska ske så tidigt att gäldenären kan beräknas få tillräcklig tid att bevaka sin rätt, 4 kap. 12 § första stycket utsokningsbalken (UB).

Underrättelsen om det nya målet ska ske per post, eller på ”annat lämpligt sätt”. Det står Kronofogden fritt att välja sättet för underrättelse.¹ Av 6 kap. 1 § utsokningsförordningen (UF) framgår att en underrättelse får lämnas muntligen. Om målets omständigheter kräver det, ska underrättelsen delges.

Syftet med underrättelsen är att gäldenären ska få möjlighet att ta tillvara sina rättigheter och intressen, till exempel genom att betala, anvisa egendom eller invända mot kravet.² När underrättelsen skickats råder utmätningförbud under avitiden.³ Avräkning får inte heller ske, se 7 § första stycket lagen om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter (avräkningslagen).

Av 4 kap. 12 § andra stycket UB framgår bland annat att någon underrättelse inte behövs om gäldenären saknar känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var hen uppehåller sig.

Den vanligaste anledningen till att en underrättelse inte behövs, är att Kronofogden inte kan klarlägga var gäldenären finns.⁴

¹ Prop. 1980/81:8 s. 395

² SOU 1980/81:8 s. 396. Utsokningsutredningen har endast föreslagit språkliga anpassningar av bestämmelsen, se SOU 2016:81, band 2, sid 38

³ se t ex RH 1990:120. JO menar att utmätningförbud även föreligger under perioden då underrättelsen kommer i retur, fram till dess att det antingen kan konstateras att det inte kan klarläggas var gäldenären finns, eller att avitiden löpt ut efter att ny underrättelse skickats, se JO 6867-2010.

⁴ Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar, prop. 2016/17:105, s. 21

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14108-18/121
Ny	

Kronofogden ska skicka en ny underrättelse om målet, även om en sådan redan har lämnats, om det är motiverat med hänsyn till den tid som gått sedan den förra underrättelsen, eller av något annat skäl, 6 kap. 2 § UF.

Bestämmelserna om underrättelser gäller både allmänna och enskilda mål.

Adressutredning

En ansökan om indrivning ska innehålla gäldenärens adress, 6 § indrivningsförordningen (IF). Motsvarande reglering för enskilda mål finns i 2 kap 2 § andra stycket UF. I samma lagrum framgår att sökanden, om svaranden saknar känd postadress, är skyldig att redogöra för utredningen som gjorts för att fastställa detta. För ansökan om stämning i tvistemål gäller samma krav, se 33 kap 1 § fjärde stycket rättegångsbalken (RB). Det framgår inte närmare vilka krav som ställs på dessa adressutredningar.

Kronofogdens skyldighet att göra en adressutredning framgår av formuleringen i 4 kap. 12 § andra stycket UB. En förutsättning för att inte skicka ut en underrättelse är att det inte har gått att klarlägga var gäldenären finns.⁵ Om gäldenären inte har någon känd adress eller om underrättelsen kommer i retur, genomför Kronofogden en adressutredning. Myndigheten kan då använda sig av adressuppgifter som förekommit i andra mål.⁶

Hur adressutredningen ska gå till eller vad den ska innehålla beskrivs inte i UB. Syftet med adressuppgiften, är dels att möjliggöra en underrättelse om utmätning, dels att tillgodose kommunikations- och delgivningsbehov under det fortsatta förfarandet.⁷ Uppgift om adress kan också ligga till grund för att bedöma lämpliga utredningsåtgärder enligt 4 kap 9 § UB.

Adressutredningens tillämplighet för andra mål

Det saknas bestämmelser om i vilken mån en adressutredning kan användas i efterkommande mål och hur lång giltighetstid den i sådant fall har.

⁵ Se JO 6867-2010, där Kronofogdemyndigheten förutsätts eftersöka ny adress ”så långt som möjligt” för att kunna fullgöra sin underrättelseskyldighet. Jfr. kommentaren till 48 § 1 p. Delgivningslagen, Zeteo 2017-11-09. Om omständigheter i det enskilda fallet indikerar att information kan finnas på en plats som normalt inte undersöks, kan utredningen inte avslutas innan detta kontrollerats, se NJA 2004 s. 826.

⁶ Prop. 2016/17:105. s. 9

⁷ Se SOU 2016:81 s. 229 och Kommentaren till rättegångsbalken, Fitger m.fl. 33 kap 1 § fjärde stycket, Zeteo, 2017-12-05, där syftet med adressutredningen anges vara att kunna läggas till grund för kungörelsedelgivning.

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14108-18/121
Ny	

4 Kronofogdemyndighetens bedömning

Adressutredningens omfattning

Syftet med underrättelsen och gällande rätt visar att det inte är tillräckligt att Kronofogden endast konstaterar att en känd adress saknas. Utredningsskyldigheten måste även omfatta andra möjliga kontaktvägar till gäldenären, till exempel e-post och telefonnummer. En muntlig eller elektronisk kommunikation gör det möjligt att underrätta gäldenären om målet, och få en uppgift om adress. Utredningen bör därför även omfatta känd arbetsgivare.⁸ Först när en sådan utredning har skett, finns grund att konstatera att det inte kan klarläggas var gäldenären uppehåller sig.⁹

Som utgångspunkt ska adressutredningen omfatta uppgifter i tidigare mål hos Kronofogden, tillgängliga offentliga register, en kontakt med sökanden¹⁰ samt sökning på relevanta webbplatser. Utredningens omfattning ska vara ändamålsenlig och proportionerlig, vilket innebär att den ska anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet.¹¹

En genomförd adressutredning kan återanvändas

Skyldigheten att underrätta gäldenären enligt 4 kap. 12 § UB är knutet till det specifika, enstaka målet. Föremålet för Kronofogdens utredning är emellertid gäldenärens generella kontakt- och adressuppgifter. Utredningen utgör en del av gäldenärsutredningen och ska kunna användas för att komma i kontakt med gäldenären i alla situationer. Det finns alltså ingen begränsande koppling till det enskilda målet. Kännedom om gäldenärens adressuppgifter som framkommit i andra mål hos Kronofogden får exempelvis användas.¹²

Om adressutredningen gjorts nyligen, är det rimligt att utgå ifrån att gäldenärens förhållanden inte hunnit förändras i någon större utsträckning.

⁸ Åtgärden att kontakta arbetsgivare är godtagbar och proportionell om uppgiften inte kan erhållas på annat mindre ingripande sätt, se SOU 2016:81 s. 322

⁹ I Kronofogdens handledning från 2010 "Arbetsmetodik för adressutredning när gäldenären är okänd på angiven adress" ges exempel på informationskällor där ny adress kan påträffas och hur resultatet av dessa efterforskningsåtgärder ska dokumenteras. I rutinen, som är föremål för översyn, är fokus just på ny adress även om efterforskningsåtgärderna även innefattar arbetsgivare och generella sökningar på internet.

¹⁰ se 2 § 2 st. UF och 6 § indrivningsförfordningen, jfr Handbok Inregistrering avsnitt 2.3.1

¹¹ Se hänvisningar under not 5.

¹² Prop. 2016/17:105. s. 9.

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14108-18/121
Ny	

Något rättsligt hinder mot att återanvända informationen finns alltså inte.

Adressutredningen kan därför även ligga till grund för att underlåta underrättelse i senare inkomna mål med förpliktelse där underrättelse ska ske.

Adressutredningens giltighetstid får inte överstiga fyra månader

I avsaknad av reglering eller annan vägledning, får närmare ledning sökas genom en avvägning mellan de relevanta intressen som berörs. Å ena sidan finns gäldenärens intresse av att bli underrättad om att krav lämnats in för verkställighet, å andra sidan finns intresset av att Kronofogdens resurser tas i anspråk bara i den utsträckning som sakliga rättssäkerhetsskäl motiverar det.

Aktualiteten hos en genomförd adressutredning avtar med tiden. Om en alltför gammal adressutredning läggs till grund för att underlåta att underrätta om ett nytt mål, kan det leda till att den enskilde riskerar en betalningsanmärkning och eventuellt en utmätning utan att ha fått den möjlighet att ta tillvara sina intressen som en underrättelse om målet innebär. Det talar för en relativt kort giltighetstid. Å andra sidan får Kronofogden automatiskt kännedom om förändringar av folkbokföringsadressen och, i relativ närtid, arbetsgivare. I ett sådant fall förlorar en genomförd adressutredning sin aktualitet och kan givetvis inte ligga till grund för att inte skicka ut en underrättelse. En alltför kort giltighetstid skulle också innebära att Kronofogden fick upprepa en tidigare genomförd utredning men sannolikt sällan träffa på nya användbara uppgifter.

Bedömningen av adressutredningens giltighetstid ska också ses mot var och ens skyldighet att inom en vecka anmäla en ny folkbokföringsadress. Att inte anmäla en adress kan få stora konsekvenser för den enskilde.¹³ Kronofogdens resurser ska inte tas i anspråk för att minimera risken för oönskade konsekvenser av att gäldenären inte fullgör sin skyldighet att anmäla en adress som hen kan nås på.

Som en jämförelse kan nämnas de eftersökningsbevis som Kronofogden upprättar. Grundregeln i dessa fall är att giltighetstiden är två månader. Utgångspunkten är att uppgifterna ska vara aktuella, men något närmare resonemang kring vald giltighetstid förs inte.¹⁴ En sådan ordning verkar vara motiverad av andra skäl än de som gäller för skyldigheten att underrätta om ett nytt mål. Ett eftersökningsbevis kan nämligen ligga till grund för ett beslut om spikning, genom vilket någon anses delgiven en viss handling. Regleringen och konsekvenserna av delgivning är betydligt mer ingripande än de som motiverar underrättelseskyldigheten. Det finns till exempel ingen möjlighet att avstå från att delge den som eftersöks, medan den möjligheten finns i underrättelsefallet.

¹³ Se prop. "Folkbokföringen i framtiden" 2012/13:120 s. 114 f.

¹⁴ Kronofogdens delgivningshandbok s. 35

Beslutad av
Ulrika Lindén
Dokumentägare
Ulrika Lindén
Gäller fr.o.m.
2018-06-19

Kronofogdemyndighetens ställningstagande

Ansvarig organisation	Nr
Kronofogdemyndigheten	1/18/VER
Beslutsdatum	Dnr
2018-06-19	840-14108-18/121
Ny	

En adressutrednings giltighetstid bör vara längre än giltighetstiden för eftersökningsbevisen. Den bör också vara så lång att Kronofogden inte riskerar att lägga ner onödigt mycket arbete för att söka nya uppgifter om personer som medvetet håller sig undan.¹⁵ Giltighetstiden får dock inte vara så lång att en person som av tillfälliga omständigheter inte kunnat nå riskerar att gå miste om en underrättelse om ett nytt mål. Om flera tidigare resultatlösa utredningar gjorts kan detta förhållande motivera en längre giltighetstid än om det är första gången gäldenärens adressuppgifter efterforskas.

En rimlig avvägning av ovanstående intressen motiverar att giltighetstiden hos den adressutredning som Kronofogden gör, ska vara högst fyra månader.

Åtgärd när ny adress påträffas

För det fall uppgift om ny adress kommer in, ska gäldenären så fort som möjligt få en samlad underrättelse om de mål där vi inte tidigare skickat ut en underrättelse, jfr 6 kap 2 § UF.

¹⁵ Jfr prop. 1994/95:188 s. 23